

ОЦЕНКА НА БИМАНУАЛНАТА ЕФЕКТИВНОСТ ПРИ ДЕЦА С ЦЕРЕБРАЛНА ПАРАЛИЗА

ЗДРАВКА ТОПАЛОВА, ИВАН ЧАВДАРОВ

Специализирана болница за рехабилитация на детска церебрална парализа „Св. София“

E-mail: zdravka_topalova@abv.bg

Въведение: Използването на ръцете включва сложни механични, командни и когнитивни процеси, чието неочаквано може да допринесе за трудности в бимануалното функциониране при човека. При децата с церебрална парализа (ЦП) бимануалната ефективност трябва да се разглежда многостранно, тъй като съществува тясна взаимовръзка между общата интелектуална функция и специфичните изпълнителни функции на ръката, повлияни отналичната мозъчна патология. Разбирането на тези взаимоотношения се оценява посредством различни тестове, което ни дава възможност за целенасочен и индивидуален подход при терапевтични интервенции на горните крайници. Съществуват

много тестове оценяващи различните аспекти от функционалните способности на ръката, като в СБРДЦП поетапно са въведени и се ползват: MACS (Manual Ability Classification System), NHPT (NineHole Peg Test), BBT (Box and Blocks Test).

Материал и методика: През 2015 г. беше въведено тестване на „Актуално ниво на графомоторни способности (ГМС)“ (Hanak Petr a kol., 2005 – Vývojovou škálu a diagnostikagrafomotorických schopností). Тестът е предназначен за деца от 2 до 15 и повече години. ГМС при писане са разгледани по категории според класификацията на Шлезингер. Нивото на развитие на индивидуалните ГМС се оценява в проценти по четири-степенна скала. Записите се отчитат по възрастови периоди характерни с необходимите ГМС. За периода от 2015 до 2022 год. ежегодно между 72% и 83% от пациентите на Сектор немедицинската рехабилитация в СБРДЦП са били тествани за ГМС.

Резултати: През цитирания по-горе период са проведени над 9 000 теста при деца с ЦП на възраст от 2 до 18 години преди и след провеждана специализирана интервенция за стимулиране на уменията за бимануална ефективност. Посредством теста се отчита, че: при 52% от интервенираните деца се отчита значително подобрение в уменията на ръцете като ГМС; при 43% – слабо подобрение, а при 15% не се отчита повлияване на ГМС.

Заклучение: Оценката на бимануалната ефективност е задължителна част от периодичния скрининг на децата с ЦП в СБРДЦП. Тестът за актуалното ниво на ГМС може да се ползва от специални педагози и/или ерготерапевти и не изисква специализирана подготовка или обучение. Тестуваните деца изпънват инструкциите от теста лесно и точно. Ползваният тест е полезен при единично или периодично тестване на ГМС при деца с ЦП, отчитайки ефективността на прилаганите специализирани интервенции.